

28.2.2017

Yksikön päällikkö

Helsingin kaupunginmuseon lausunto koskien kaupunginvaltuutettu Elina Mosion tekemää toivomusponnista Koillis-Lauttasaaren kulttuuriympäristön turvaamisesta ja pohjoisen Lauttasaaren täydennysrakentamisesta Helsingin yleiskaava 2050 jatkosuunnittelussa

HEL 2016-012094 T 00 00 03

Hyväksyessään yleiskaavan 26.10.2016 kaupunginvaltuusto hyväksyi seuraavan toivomusponnen: "Hyväksyessään yleiskaavan valtuusto edellyttää, että jatkosuunnittelussa turvataan Koillis-Lauttasaaren merkittävä kulttuuriympäristö maakuntakaavan mukaisesti ja että selvitetään pohjoisen Lauttasaaren täydennysrakentaminen toteutettavaksi siten, että alueen herkkää merenrantaluontoa kunnioitetaan ja meren täyttöjä vältetään. Erityisesti Lemissaaren arvokas luonto tulee säilyttää." (Elina Moisio) Kaupunginkanslia on pyytänyt Helsingin kaupunginmuseota antamaan lausuntonsa edellä mainitusta kaupunginvaltuutettu Elina Mosion tekemästä toivomusponnista. Kaupunginmuseo tarkastelee asiaa perustehtävänsä mukaisesti rakennetun kulttuuriympäristön ja kulttuurimaiseman vaalimisen näkökulmasta ja esittää kantanaan seuraavaa.

Kaupunginmuseo antoi 25.2.2015 lausuntonsa Helsingin yleiskaava 2050 luonnoksesta. Lausunnossaan kaupunginmuseo piti yleiskaavan esiin tuomia Helsingin vahvuuksia; historiallinen matala keskusta, merellisyys, matkustajalaivojen saapuminen suoraan kaupungin ytimeen sekä Keskuspuisto ja muut laajat viheraluekokonaisuudet oikeaksi osuvina ja kaupunkikulttuurin kannalta merkittävänä tekijöinä. Kaupunginmuseo halusi kuitenkin nostaa esiin sekä kantakaupungin että esikaupunkialueiden osalta kaupunkiympäristön laadun, joka on uhattuna, kun kaupunkia aletaan järjestelmällisesti tiivistää. Kaupunginmuseon näkemyksen mukaan kulttuuriympäristöt, rakennuskannan kerroksellisuus, rakennustaiteellisesti arvokkaat asuntoalueet, merelliset maisemat, puistot ja aukiot ovat niitä Helsingin tunnistettuja laatutekijöitä, joiden tulee olla lähtökohtana yleiskaavan ratkaisuihin päätettäessä. Tiivistäminen vaatii kullekin alueelle räätälöityjä ratkaisuja. Kaupunginmuseon johtokunta esitti 26.1.2016 Helsingin yleiskaava 2050 ehdotuksesta antamassaan lausunnossa koko kaava-alueen koskevaan määräystekstiin "Yleiskaava-alue suunnitellaan kaikkialla toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys sekä terveellisyys ja turvallisuus, asumisen ja elinkeinoelämän tarpeet sekä palvelujen saavutettavuus huomioon ottaen käyttäen hyväksi olemassa olevaa yhdyskuntarakenn-

28.2.2017

Yksikön päällikkö

netta." lisäystä "ympäristön arvot ja ominaispiirteet", MRL:n hengen ja kirjaimen mukaisesti. Tätä lisäystä ei kuitenkaan tehty tarkistettuun ehdotukseen, joka kaupunginvaltuusto hyväksyi 26.10.2016.

Lauttasaaren koillisosa on Helsingin yleiskaava 2050 mukaan pääosin kantakaupunkia C2, jota kehitetään toiminnallisesti sekoittuneena asuminen, kaupan ja julkisten palvelujen, toimitilojen, hallinnon, puistojen, virkistys- ja liikuntapalveluiden sekä kaupunkikulttuurin alueena. Rakennusten maantasokerrokset ja kadulle avautuvat tilat on osoitettava ensisijaisesti liike- tai muuksi toimitilaksi. Rakennuksen tai sen osan käyttötarkoituksen muutoksissa on varmistettava kantakaupungille ominaisen, toiminnallisesti monipuolisen ja sekoittuneen rakenteen säilyminen sekä liike- ja toimitilojen riittävä määrä. Käyttötarkoituksen muutosten yhteydessä tulee tehdä alueellinen tarkastelu. Aluetta kehitetään kestävien kulkumuotojen, erityisesti kävelyn ja pyöräilyn, ehdoilla. Kaupunkibulevardeihin rajautuvilla alueilla korttelitehokkuus tulee olla pääsääntöisesti yli 1,8 ja keskeisten katujen varsilla kadulle avautuvat tilat on osoitettava ensisijaisesti liike- tai muuksi toimitilaksi. Lisäksi koko kaava-aluetta koskee määräys: "Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet ja valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt on otettava oikeusvaikutteisina huomioon Kulttuuriympäristöt-teemakartalta. Lisäksi suunnittelussa tulee ottaa huomioon maakunnallisesti ja paikallisesti merkittävät maisema-alueet ja kulttuuriympäristöt ja niiden ominaispiirteet sekä muinaismuistolain nojalla suojellut kohteet. Suunnittelussa on sovittava yhteen kaavassa osoitettu maankäyttö ja maisema- ja kulttuuriympäristöarvot." Lauttasaarentien pohjoispuolella olevia paikallishistoriallisesti merkittäviä alueita ja kokonaisuuksia ovat ainakin yleiskaavan Kulttuuriympäristöt-teemakartassa Helsingin yleiskaava 2002 tehdyn selvityksen mukaiset Helsingin kulttuurihistoriallisesti, rakennustaiteellisesti ja maisemakulttuurin kannalta merkittävät alueet eli Kotkavuoren huvilat ja Ekonomirivitalot sekä Mustasaari ja Hevossaari. Kaupunginmuseo viittaa lisäksi maankäyttö- ja rakennuslain 39 § kohtaan 8), jossa todetaan, että yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon rakennetun kulttuuriympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen ja 54 §:ään, jonka mukaan asemakaavan sisältövaatimukseen kuuluu, että rakennettua ympäristöä ja luonnonympäristöä tulee vaalia eikä niihin liittyviä erityisiä arvoja saa hävittää.

Edellä mainittuun viitaten kaupunginmuseo katsoo, että C2-merkinnän tehokkuustavoitteesta huolimatta Koillis-Lauttasaaren merkittävän kulttuuriympäristön ja Lauttasaaren pohjoisosan täydennysrakentamisen jatkosuunnittelussa velvoittavat edellä mainitut yleiskaavan määräykset maisema-alueiden ja kulttuuriympäristöjen ja niiden ominaispiirteiden huomioon ottamisesta sekä maankäyttö- ja rakennuslaki. Kaupunginvaltuutettu Elina Moisio toivomusponsi on kuitenkin tärkeä muistutus,

28.2.2017

Yksikön päällikkö

että myös kyseisellä alueella Lauttasaassa kulttuuriympäristöön, maisemaan ja luonnonarvoihin liittyvien arvojen säilyminen tulee turvata Helsingin yleiskaava 2050 jatkosuunnittelussa, tulevissa asemakaavoissa.

Lisätiedot

Anne Salminen, tutkija, puhelin: +358931036501
anne.salminen(a)hel.fi

Tiina Merisalo
museonjohtaja